

ANALIZA JURIDICO-COMPARATIVĂ A NORMELOR CARE STABILESC RĂSPUNDEREA PENTRU INFRAȚIUNILE PRIVIND TRAFICUL DE PERSOANE ÎN LEGEA PENALĂ A ALBANIEI ȘI ÎN CEA A GERMANIEI

Ludmila DUMNEANU, Mihai ȘTEFĂNOAIA

Universitatea de Stat din Moldova

În articol sunt clasificate reglementările referitoare la infracțiunile privind traficul de persoane din legislațiile Albaniei și Germaniei în rândul legislațiilor în care se incriminează distinct faptele de: trafic de persoane adulte de sex masculin; trafic de persoane adulte de sex feminin; trafic de minori (trafic de copii). Analiza juridico-comparativă a normelor ce stabilesc răspunderea pentru infracțiunile privind traficul de persoane în legea penală a Albaniei și în cea a Germaniei e raportată la diferențele cu dispozițiile de la art.210 și 211 CP Rom din 2009 și de la art.165 și 206 CP RM din 2002. Prin urmare, subiect al analizei reprezintă: conținutul și modalitățile acțiunii adiacente a fetei prejudiciabile; formele de acuzare și pedeapsă, de aplicare a răspunderii pentru infracțiune; diferențierea formelor scopului infracțiunii; diferența de concepte ale noțiunii „trafic de ființe umane” consemnate în Codul penal al Albaniei din 27.01.1995 și în Codul penal al Germaniei din 15.05.1871.

Cuvinte-cheie: *trafic de persoane, trafic de persoane adulte de sex masculin, trafic de persoane adulte de sex feminin, trafic de minori (trafic de copii), faptă prejudiciabilă, scopul infracțiunii, acțiune adiacentă, răspundere.*

THE JURIDICAL-COMPARATIVE ANALYSIS OF THE NORMS THAT CARRY THE LIABILITY FOR THE OFFENCES ON HUMAN TRAFFICKING IN THE PENAL LAWS OF ALBANIA AND GERMANY

This article classifies the regulations on human trafficking offences in the laws of Albania and Germany among the laws that incriminate separately the acts of: trafficking of male adults; trafficking of female adults; trafficking of minors (trafficking of children). The juridical-comparative analysis of the norms that carry the liability for the offences on human trafficking in the Penal Laws of Albania and Germany is referred to the differences with the provisions from art.210 and 211 PC Rom from 2009 and art.165 and 206 PC RM from 2002. Therefore, the subject of analysis is: the content and form of the adjacent act of the prejudicial act; the forms of prosecution and punishment, the liability for the offence; the differentiation of the purpose of the offence; the conceptual differences of the notion human trafficking in the Penal Code of Albania from 27.01.1995 and the Penal Code of Germany from 05.15.1871.

Keywords: *human trafficking, trafficking of male adults, trafficking of female adults, trafficking of minors (trafficking of children), the prejudicial act, the purpose, the adjacent act, liability.*

În cele ce urmează, vom supune investigării reglementările referitoare la infracțiunile privind traficul de persoane din **Codul penal al Albaniei din 27.01.1995** [1] (în continuare – CP Al). Această legiuire este una dintre puținele în care se incriminează distinct faptele de: trafic de persoane adulte de sex masculin; trafic de persoane adulte de sex feminin; trafic de minori (trafic de copii). Astfel, art.110/a „Traficul de persoane” din Secțiunea VII „Infracțiunile contra libertății persoanei” a Capitolului II „Infracțiunile contra persoanei” al Părții Speciale a Codului penal al Albaniei din 27.01.1995 prevede răspunderea, pentru fapta de trafic de persoane adulte de sex masculin. Prin metoda excluderii, ajungem la această concluzie luând în considerare prezența în Capitolul II al Părții Speciale a Codului penal al Albaniei din 27.01.1995 a altor două articole: art.114/b „Traficul de femei” din Secțiunea VIII „Infracțiuni contra moralității și demnității”; art.128/b „Traficul de minori” din Secțiunea IX „Infracțiuni contra copiilor, căsătoriei și familiei”.

Pe lângă această deosebire, sunt și altele care caracterizează relația dintre art.165 și 206 CP RM și art.210 și 211 CP Rom din 2009, pe de o parte, și reglementările similare din legislația penală albaneză, pe de altă parte:

1) în art.110/a și 114/b CP Al, acțiunea adiacentă din cadrul faptelor prejudiciabile corespunzătoare este desemnată prin locuțiunea „prin amenințare sau aplicare a forței ori a altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, abuz de serviciu sau profitare de condiția socială, fizică ori psihologică sau de acordare ori primire de plăți sau beneficii în scopul de a obține consimțământul unei persoane care controlează victima”.

Sintagma „prin amenințare sau aplicare a forței ori a altor forme de constrângere”, privitoare la unele dintre modalitățile acțiunii în cauză, este una prea largă, în comparație cu prezentarea selectivă a unora dintre formele de constrângere în art.165 CP RM. În afară de aceasta, termenul „fraudă” nu este cunoscut nici art.165 CP RM,

nici art.210 CP Rom din 2009. În locul acestuia se utilizează termenul „înșelăciune” (în art.165 CP RM) și expresia „inducere în eroare” (în art.210 CP Rom din 2009);

2) toate cele trei articole din Codul penal al Albaniei din 27.01.1995, dedicate infracțiunilor privind traficul de persoane, conțin aceeași caracterizare a scopului infracțiunii: „în scopul exploatării victimei în prostituție ori în alte forme de exploatare sexuală, prin muncă sau servicii forțate, prin sclavie sau condiții similare sclaviei, prin prelevarea organelor în vederea utilizării sau transplantării acestora, precum și prin alte forme de exploatare”. Spre deosebire de expunerea scopului infracțiunilor prevăzute la art.165 și 206 CP RM și la art.210 și 211 CP Rom din 2009, cea de la art.110/a, 114/b și 128/b CP Al are un caracter exemplificativ, nefiind limitată în niciun fel. Din acest punct de vedere, preferabilitatea modului de expunere a scopului infracțiunilor prevăzute la art.165 și 206 CP RM și la art.210 și 211 CP Rom din 2009 se datorează faptului că acest mod nu vine în contradicție cu regula, conform căreia este interzisă interpretarea extensivă defavorabilă a legii penale;

3) în art.110/a, 114/b și 128/b CP Al, același alineat – alineatul 2 – conține dispoziția în care se incriminează fapta de organizare, dirijare sau finanțare a traficului de persoane (femei; minori). O asemenea normă, dedicată unei activități contributive „calificate” (adică, asimilate cu fapta autorului infracțiunii de trafic de persoane (femei; minori)), lipsește în legislația penală a Republicii Moldova și în cea a României;

4) în cadrul Secțiunii IX „Infracțiunile contra copiilor, căsătoriei și familiei” a Capitolului II al Părții Speciale a Codului penal al Albaniei din 27.01.1995, complementare cu art.128/b „Traficul de minori” sunt alte două articole: art.128/c „Exploatarea copiilor pentru muncă, cerșetorie sau alte servicii forțate”; art.128/ç „Vânzarea copiilor”.

În anumite privințe, art.128/c CP Al prezintă similitudini cu art.216 coroborat cu art.211 al Codului penal al României din 17.07.2009. Totuși, numai exploatarea copiilor pentru muncă, cerșetorie sau alte servicii forțate se consideră temei al aplicării art.128/c CP Al. În ce privește art.216 coroborat cu art.211 al Codului penal al României din 17.07.2009, palitra formelor de exploatare a victimei minore este mult mai largă, cuprinzând toate formele de exploatare specificate în art.182 CP Rom din 2009.

Prezintă interes faptul că în alin.(1) și (2) art.128/c CP Al se diferențiază ipoteza de exploatare a unui minor de către părinți sau ocrotitorii legali și ipoteza de exploatare a unui minor de către oricare alte persoane. Mai mult, în prima ipoteză, pedeapsa este comparativ mai redusă decât în ipoteza a doua.

Cât privește art.128/ç CP Al, considerăm că acesta reprezintă o normă specială în raport cu art.128/b CP Al, în situația în care: a) modalitatea acțiunii principale din cadrul faptei de trafic de minori este transferul; b) scopul infracțiunii de trafic de minori se concretizează în scopul exploatării sexuale, al prelevării organelor copilului în vederea obținerii profitului sau al adopției ilegale. Dacă lipsește măcar una din aceste două condiții, lipsește concurența dintre norma generală și norma specială a art.128/b CP Al în raport cu art.128/ç CP Al.

În Partea Specială a **Codului penal al Germaniei din 15.05.1871** [3] (în continuare – CP Ger), în Titlul XVIII „Infracțiunile contra libertății persoanei”, mai multe articole urmăresc scopul apărării ordinii de drept împotriva faptelor privind traficul de persoane: art.232 „Traficul de ființe umane în scopul exploatării sexuale”; art.233 „Traficul de ființe umane în scopul exploatării lucrătorilor”; art.233a „Promovarea traficului de ființe umane”; art.236 „Traficul de copii”.

Făcând o comparație dintre art.232, 233, 233a și 236 din Codul penal al Germaniei din 15.05.1871, pe de o parte, și articolele corespondente din Codul penal al Republicii Moldova din 18.04.2002 și din Codul penal al României din 17.07.2009, pe de altă parte, putem releva următoarele deosebiri:

1) conceptul de trafic de ființe umane, consacrat în art.232 și 233 CP Ger, se deosebește radical de cel consacrat în art.165 CP RM și în art.210 CP Rom din 2009. În art.232 și 233 CP Ger, dispoziția alineatului (1) începe cu cuvintele: „Oricine exploatează o altă persoană, prin constrângere sau profitând de neputința acesteia datorată șederii într-un stat străin, pentru a o determina...”. Rezultă că, în contextul art.232 și 233 CP Ger, acțiunea principală din cadrul faptelor prejudiciabile corespunzătoare se exprimă în exploatarea victimei, nu în recrutarea, transportarea, transferul (transferarea), adăpostirea sau primirea acesteia. Cu alte cuvinte, în legislația penală germană nu este atestată dihotomia „traficul de persoane – exploatarea persoanei traficate” în varianta pe care o atestăm în legislația penală a Republicii Moldova și în cea a României; în viziunea legiuitorului german, conceptul reglementar al exploatării persoanei traficate îmbracă haina caracteristică traficului de persoane în accepțiunea legiuitorului moldovean și a celui român;

2) la art.233a CP Ger este incriminată fapta de promovare a traficului de ființe umane. Analiza demonstrează că această faptă constituie corespondentul infracțiunilor prevăzute la art.165 CP RM și la art.210

CP Rom din 2009. Sintagma „recrutarea, transportarea, transmiterea, adăpostirea sau luarea unei alte persoane” din alin.(1) art.233a CP Ger este aproape identică cu sintagma din alineatul (1) art.165 CP RM și din art.210 CP Rom din 2009, desemnând acțiunea principală din cadrul faptelor prejudiciabile corespunzătoare. Diferența constă în aceea că legiuitorul german privește în calitate de contribuție la traficul de ființe umane ceea ce legiuitorul moldovean și cel român percep în calitate de trafic de persoane propriu-zis;

3) în cazul variantelor speciale consemnate la alin.(4) art.232 CP Ger, se observă o altă structură a laturii obiective decât cea enunțată în alin.(1) art.232 CP Ger. Analiza arată că modalitățile acțiunii principale din cadrul faptelor incriminate la alin.(4) art.232 CP Ger sunt: 1. determinarea victimei să înceapă sau să continue practicarea prostituției ori să întrețină acte sexuale cu făptuitorul sau cu un terț; 2. profitarea de pe urma faptului că o altă persoană va determina victima să înceapă sau să continue practicarea prostituției ori să întrețină acte sexuale cu făptuitorul sau cu un terț. În ambele ipoteze, modalitățile acțiunii adiacente sunt aceleași: violență; amenințare serioasă; viclenie;

4) art.232 și 233 CP Ger se deosebesc unul față de altul în principal prin scopul faptelor pe care le incriminează. Sintagmele desemnând scopul acestor fapte sunt: „pentru a o determina să înceapă sau să continue practicarea prostituției ori să întrețină acte sexuale cu făptuitorul sau cu un terț” (art.232 CP Ger); „pentru a o determina la sclavie, șerbie, servitute pentru datorii, ori pentru a începe sau a continua prestarea muncii în folosul făptuitorului sau al unui terț, în cazul în care există o vădită disproporție între condițiile de muncă ale victimei și condițiile de muncă ale altor persoane care efectuează aceeași activitate sau o activitate comparabilă” (art.233 CP Ger).

O asemenea diferențiere a formelor scopului infracțiunii nu se atestă în cazul reglementărilor corespunzătoare din legislația penală a Republicii Moldova și din cea a României.

Din perspectiva existenței în Codul penal al Germaniei din 15.05.1871 a articolului 233, nu putem fi de acord cu următoarea opinie exprimată de M.G. Zoană: „Germania are un sistem particular de incriminare a traficului de ființe umane. Definiția actuală a noțiunii de trafic de ființe umane se limitează la exploatarea sub aspectul prostituției, fără a ține seama de exploatarea economică. În ceea ce privește sclavagismul economic, acesta este redus și se limitează doar la anumite dispoziții din Codul muncii care sancționează exploatarea străinilor prin muncă” [4, p.11];

5) potrivit pct.1 alin.(3) art.232 CP Ger, răspunderea pentru traficul de ființe umane în scopul exploatării sexuale se agravează dacă victima a infracțiunii este un copil. Conform alin.(3) art.233 CP Ger, alin.(3) art.232 CP Ger se aplică *mutatis mutandis*.

În același timp, așa cum am menționat anterior, la art.236 CP Ger se stabilește răspunderea pentru infracțiunea de trafic de copii. Se poate remarca sfera de incidență diferită a prevederii de la pct.1 alin.(3) art.232 CP Ger (și, implicit, a celei de la alin.(3) art.233 CP Ger) și a prevederii de la art.236 CP Ger. Totodată, conceptul de trafic de copii, consacrat de legiuitorul german, se deosebește esențial de cel care-și are sediul în art.206 CP RM și în art.211 CP Rom din 2009. În esență, infracțiunea prevăzută la art.236 CP Ger vizează fie ipoteza de abandonare a copilului, fie ipoteza de adopție ilegală a acestuia. Aceasta o confirmă W.Joecks, atunci când se referă la alineatele componente ale art.236 CP Ger: „Alineatul (1) are ca scop apărarea dezvoltării copilului. Alineatul (2) urmărește protecția împotriva intermedierei ilicite (deseori îmbrăcând forma de îndeletnicire) a adopției copiilor. Cauza unei asemenea concepții a structurii art.236 CP Ger a constituit-o sporirea numărului de cazuri de vânzare a copiilor de către părinții lor biologici” [2, p.447].

Este adevărat că la lit.c) alin.(1) art.206 CP RM se nominalizează scopul exploatării în sclavie sau în condiții similare sclaviei, inclusiv în cazul adopției ilegale. Totuși, este de menționat că abuzul părinților și al altor persoane la adopția copiilor constituie obiectul de reglementare al unui articol aparte – art.205 CP RM. În Codul penal al României din 17.07.2009 lipsește o normă similară.

Bibliografie:

1. Criminal Code of the Republic of Albania // <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/47> (Accesat 14.04.2012)
2. JOECKS, W. *Strafgesetzbuch. Studienkommentar*. München, C.H. Beck, 2003.
3. Strafgesetzbuch // <http://www.bmj.de/SharedDocs/ExterneLinks/DE/StGB.html> (Accesat 14.04.2012)
4. ZOANĂ, M.G. *Traficul de persoane: Rezumat al tezei de doctorat*. București, 2009.

Prezentat la 11.04.2014